

Genel Muhasebe - I

Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
İşletme Bölümü
Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı

HAZIR DEĞERLER

Bu grup, nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevirme imkânı bulunan varlıkları (menkul kıymetler hariç) kapsar.

- Kasa
- Alınan Çekler
- Bankalar
- Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)
- Diğer Hazır Değerler

KASA

İşletmelerin yaptıkları parasal işlemlerin kaydedildiği hesaba kasa hesabı denir.

İşletmenin faaliyette bulunduğu ülkenin tedavüldeki paraları kayıtlara esas alınır.

Kasa hesabına borç ve alacak kayıtlar ilgili paraların nominal değerleriyle yapılır. Bunların değerlendirilmesi de nominal değerleri üzerinden yapılır.

Yabancı paralar Türk Lirası değerleri üzerinden kasa hesabında izlenir.

KASA

Kasa İşlemleri

Örnek: İşletme 70 000 TL. tutarında nakit sermaye ile kurulmuştur.

	Borç	Alacak
100-KASA 500-SERMAYE	70 000	70 000

Örnek: Kasadaki paranın 50 000 TL.lik kısmı bankaya yatırılmıştır.

	Borç	Alacak
102-BANKALAR 100-KASA	50 000	50 000

KASA

Sayım ve Tesellüm Fazlaları

Örnek: İşletme, yaptığı sayımda kasa mevcudunun 10 270 TL. olduğunu saptamıştır. Muhasebe kayıtlarına göre kasa mevcudunun 8 830 TL. olması gerekmektedir.

	Borç	Alacak
100-KASA	1 440	
397-SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI		1 440

KASA

Sayım ve Tesellüm Noksanları

Örnek: Yapılan sayımda kasada 26 200 TL. olduğu anlaşılmıştır. Muhasebe kayıtları kasa mevcudunu 35 500 TL. olarak göstermektedir.

	Borç	Alacak
197-SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI 100-KASA	9 300	9 300

KASA

Örnek: İşletme 1 440 TL. tutarındaki kasa sayım fazlasının nedenini saptayamamıştır.

397-SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI	1 440	
679-DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		1 440

KASA

Örnek: İşletme 9 300 TL. tutarındaki kasa sayım noksanının nedenini saptayamamıştır.

689-DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR 197-SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI	9 300	9 300
--	-------	-------

KASA

Örnek: İşletme 1 440 TL. tutarındaki alacak senedini tahsil ettiğini ancak bunu kayıtlara geçirmediğini saptamıştır.

397-SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI 121-ALACAK SENETLERİ	1 440	1 440
---	-------	-------

Örnek: İşletme satıcılara yaptığı 9 300 TL. tutarındaki ödemenin kayıtlara geçirilmediğini saptamıştır.

320-SATICILAR 197-SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI	9 300	9 300
--	-------	-------

KASA

Ulusal paraların muhasebeleştirilmesi nominal değerleri ile yapılırken, yabancı paraların TL. karşılığı, T.C. Merkez Bankası tarafından o günkü Resmi Gazete'de yayınlanan efektif alış kuru esas alınarak hesaplanır.

Döviz kurundan kaynaklanan olumlu veya olumsuz kur farkları, kambiyo kârları veya kambiyo zararları olarak diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar ile diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar arasında muhasebeleştirilir.

KASA

Örnek: İşletme 1 \$ = 1.5 TL. iken kasadaki parasıyla 1 000 \$ satın almıştır.

100- <u>KASA</u> - \$ Kasası	1 500	
100- <u>KASA</u> - TL. Kasası		1 500

KASA

Örnek: Dönem sonunda 1 \$ = 1.7 TL.dir.

Örnek: Dönem sonunda 1 \$ = 1.4 TL.dir.

100- <u>KASA</u> - \$ Kasası 646-KAMBİYO KARLARI	200	200
656-KAMBİYO ZARARLARI 100- <u>KASA</u> - \$ Kasası	100	100

ALINAN ÇEKLER

Çek, kanunda belirtilen hükümlere göre düzenlenmiş bir ödeme aracıdır.

Çeki düzenleyen, bankada emrine hazır bir paranın tamamının veya bir kısmının kendisine veya bir üçüncü kişiye veya çek hamiline ödenmesi konusunda bankaya bir emir vermektedir.

Çeki düzenleyene “keşideci”, çekte belirtilen tutarı almaya yetkili olana “lehdar”, tutarı ödeyen bankaya “muhatap” adı verilmektedir.

ALINAN ÇEKLER

Çek Alımı

Örnek: Alıcı A, vadesi gelen 90 000 TL.lık borcu için işletmeye bir çek vermiştir.

Birinci biçim: İşletmenin alınan çeki derhal tahsil edeceği veya ciro yoluyla ödemelerinde kullanacağı düşünülerek çek tutarı kasa hesabına borç kaydedilir.

100-KASA	90 000	
120-ALICILAR		90 000

İkinci biçim: Çek tahsil edilinceye kadar “Alınan Çekler” hesabına kaydedilir.

101-ALINAN ÇEKLER	90 000	
120-ALICILAR		90 000

ALINAN ÇEKLER

Çek Tahsili

Alınan Çekler hesabında izlenen bir çek tahsil edilince bu hesap kapatılır.

100-KASA	90 000	
101-ALINAN ÇEKLER		90 000

ALINAN ÇEKLER

Çekin Ciroosu

Alınan çekler, tahsil edilmeden, borç ödemek için alacaklılara ciro edebilir.

Ciro: Tam ciro ve beyaz ciro.

Tam ciroda ciroyu yapanın, yani cirantanın imzasından başka ciro edilenin adı ve soyadı da yazılır.

Beyaz ciroda sadece cirantanın imzası bulunur.

Ciro ile ilgili kayıtlar çekin arkasına yazılır.

Örnek: İşletme, 90 000 TL.lık çeki, vadesi gelen borcuna karşılık olarak satıcılara ciro etmiştir.

320-SATICILAR	90 000	
101-ALINAN ÇEKLER		90 000

BANKALAR

Bankalar hesabı, yurt içi ve yurt dışındaki bankalarda bulunan mevduat hareketlerinin izlenildiği hesaptır.

Para Yatırılması ve Çekilmesi

Örnek: İşletme, bankadaki hesabına 46 000 TL. yatırmıştır.

Örnek: Vadesi gelen 29 000 TL.lik satıcı borcu bankadaki hesaptan ödenmiştir.

102-BANKALAR 100-KASA	46 000	46 000
320-SATICILAR 102-BANKALAR	29 000	29 000

BANKALAR

Faiz Gelirleri

Örnek: İşletme, bankadan aldığı dekonttan, hesabına 16 000 TL. tutarında faiz geliri tahakkuk ettirildiğini ve bu tutara ilişkin 2 000 TL.lik menkul sermaye iradi vergisinin de hesabından kesilerek hesaben tahsil edildiğini öğrenmiştir.

102-BANKALAR 642-FAİZ GELİRLERİ	16 000	16 000
193-PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR 102-BANKALAR	2 000	2 000

VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ

Çekin Keşide Edilmesi

Örnek: İşletme, 30 000 TL.lik borcu için satıcılara bir çek keşide etmiştir.

Birinci biçim: İşletmenin verdiği çekin lehdar tarafından derhal tahsil edilmesi durumunda çek tutarı bankalar hesabına alacak kaydedilir.

320-SATICILAR	30 000	
102-BANKALAR		30 000

İkinci biçim: Çek ödeninceye kadar “Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri” hesabına kaydedilir.

320-SATICILAR	30 000	
103-VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ		30 000

VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ

Çekin Ödenmesi

103-VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ 102-BANKALAR	30 000	30 000
--	--------	--------

VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ

Ödeme emri (virman), çekin özel bir şeklidir.

Ödeme Emri Verilmesi

Örnek: C. İşletmesi, kendi hesabından 19 800 TL.nin satıcı E. İşletmesi'nin hesabına devredilmesi için Z. Bankası'na ödeme emri vermiştir.

320-SATICILAR	19 800	
103-VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ		19 800

VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ

Ödeme Emrinin Yerine Getirilmesi

103-VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ 102-BANKALAR	19 800	19 800
--	--------	--------

Satıcı İşletme Kayıtları

Paranın E. İşletmesi hesabına kaydı

102-BANKALAR 120-ALICILAR	19 800	19 800
------------------------------	--------	--------

DİĞER HAZIR DEĞERLER

Diğer Hazır Değerler hesabında, nitelikleri itibariyle hazır değer kabul edilen pullar, vadesi gelmiş kuponlar, tahsil edilecek banka ve posta havaleleri (yoldaki paralar) gibi değerler izlenir.